

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
Кафедра психології та соціології факультету гуманітарних та соціальних наук
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Остроградського
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КЗВО «ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ»
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

XV Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)

«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ГЕНДЕРНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА»

24 червня 2022 року

УДК 159.923
С 69

Рекомендовано до друку Вченою радою
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
(протокол № 12 від 24 червня 2022 року)

С69 Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Дніпро, 24 червня 2022 р.) / [редкол.: Ю. О. Бохонкова (голова)]. – Дніпро: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. – 177 с.

Збірник містить матеріали XV науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства» (24 червня 2022 р.). До збірки увійшли тези доповідей, есе, присвячені сучасному науковому осмисленню основних трансформаційних процесів, що відбуваються у сучасному суспільстві у зв'язку із його інформатизацією та глобалізацією.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть автори.

УДК 159.923
© Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля, 2022

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ

Постановка проблеми. В сучасних умовах процесів глобалізації, модернізації та інформатизації українського суспільства особливої актуальності набувають питання формування ціннісних орієнтацій сучасної молоді. Здобувачі вищої освіти добре усвідомлюють своє місце і роль у суспільстві, відчувають гідне ставлення оточуючих до себе, коли в них розвинене почуття самовпевненості й прагнення до самовдосконалення. Тому серед актуальних питань одне з важливих місць посідає питання формування ціннісних орієнтацій молоді. Сучасні науковці довели, що процес формування ціннісних орієнтацій у здобувачів вищої освіти відбувається ефективніше за умови врахування гендерних відмінностей.

Проблематикою особливостей формування й актуалізації цінностей, ціннісних орієнтацій у ранньому юнацькому віці займалися зарубіжні (Г.Оллпорт, Л. Колберг, В. Франкл та ін.), вітчизняні (Б. Братусь, Л.Виготський, М. Гінсбург, Л. Божович, Д. Леонтєв, В. Столін, Г. Костюк, Т. Титаренко, О. Моляко, Н. Чепелева та ін.) вчені. Інтерес дослідників до ціннісних орієнтацій цього вікового періоду зумовлений насамперед тим, що ранній юнацький вік найбільш сенситивний до соціальних перетворень.

Викладення основного матеріалу. Поняття гендеру як соціально-психологічної статі людини, що визначається двома сферами детермінант (сукупність соціальних очікувань до гендерних ролей, норм стереотипів та особистісні уявлення людини про те, ким вона є), досліджувалося зарубіжними (С. Бем, А. Ватерман, К. Джаклін, І. Гофман, Е. Маккобі, Дж. Марсія, Г. Таджфел, Дж. Тернер, Ш. Берн та ін.), вітчизняними (Т. Бендас, О. Здравомислова, В. Каган, І. Кльоцина, І. Кон, А. Тьомкіна, Л. Ожигова, А. Чекаліна, Т. Говорун, П. Горностаї, О. Кікінеджи, Л. Карамушка, М. Ткаліч та ін.) вченими.

Саме в юнацькому віці відбувається становлення гендерної ідентичності. На думку вчених, формування гендерної ідентичності відбувається під впливом соціального та культурного середовища, що транслюють певні вимоги до особистості як до представника певної статі. Соціум репрезентує юнакам різноманітні системи цінностей, які трансформуються в систему їхніх особистісних, завдяки чому здійснюється вибір стратегії поведінки, конструювання особистісного життєвого простору, відкриття власного культурного «Я», «Я – концепції».

Мета дослідження полягала у з'ясуванні відмінностей між гендерною приналежністю та ціннісними орієнтаціями студентської молоді. Для досягнення мети дослідження використано наступні психодіагностичні методики: методика «Маскулінність-Фемінність» (С. Бем), методика

виявлення ціннісних орієнтацій (М. Рокіч), методика діагностики реальної структури ціннісних орієнтацій особистості (С.С.Бубнова). Вибірка дослідження – здобувачі вищої освіти в кількості 30 осіб: 19 осіб жіночої та 11 осіб чоловічої статі.

Аналізуючи результати за методикою С. Бем «Маскуліність – Фемінність» для визначення гендерної приналежності було отримано наступні показники: жіноча частина групи складає 53% загальної кількості осіб, з них 43% є фемінно спрямованими, 3% є андрогенними, та 7% дівчат є маскуліно спрямованими. Оскільки показники андрогенності незначні (3%), то у дослідженні вони не враховуватимуться. Не дивлячись на те, що 7% групи дівчат є маскуліно спрямованими, дані результати цілком відтворюють сучасне суспільство, оскільки з прогресом людства змінилися соціальні та сімейні ролі жінки, які демонструють чоловічі форми поведінки та якості: рішучість, аналітичність, незалежність, схильність до ризику та ін. Але не зважаючи на такий значний відсоток маскуліності у дівчат, фемінність як показник жіночності все ж присутній у більшій частині жіночої вибірки. Це вказує на їхні жіночі форми поведінки, ідентифікацію себе з жіночою статтю, наявність таких якостей як сердечність, емпатію, ніжність, співчутливість. 47% групи складають юнаки, 37% з яких є маскуліно спрямованими, це достатньо високий показник маскуліності. Тобто, це може свідчити про те, що більшій частині студентів чоловічої статі притаманні такі форми поведінки за С. Бем, як наполегливість, незалежність, віра у себе, здатність до лідерства та ін. Ступінь представлення у шкалі фемінності не є вражаючим, оскільки 10 % юнаків є фемінно спрямованими, такі результати для соціуму є нормальними. Це може бути пов'язане зі зміною ролей у суспільстві. Наприклад сучасні чоловіки надають перевагу вихованню дітей, та займаються жіночими видами діяльності.

Висновки. Отже, за результатами дослідження за всіма методиками, можна зробити висновок, що для маскулічних особистостей притаманні майже всі цінності, що характеризують їх гендер, вони є незалежними, самодостатніми, орієнтованими на справи, індивідуалістичні, етичні, прагнуть до професійної самореалізації. Фемінні особи є зовсім протилежними до маскулічних у орієнтації на цінності, вони здатні до самовіддачі, альтруїстичні, орієнтовані на спілкування, на особисте життя, особливо сімейне.

Слід відмітити, що необхідно активізувати шляхи формування ціннісних орієнтацій, які забезпечували б всебічний розвиток активної, творчої й усвідомленої особистості кожного здобувача вищої освіти. Сформована система ціннісних орієнтацій на принципах гендерної рівності забезпечить здобувачам можливість оптимально визначити вектор самовдосконалення, самовизначення у різноманітних сферах особистої та професійної діяльності.

Список використаної літератури

1. Журавльова Л. П. Психологія емпатії : монографія. / Л. П. Журавльова Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 328 с.
2. Психологу для роботи. Діагностичні методики: [збірник] / [уклад.: Лемак М. В., Петрище В. Ю.]. - Вид. 2-ге, випр. - Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2012. - 615 с.
3. Ткалич М.Г. Гендерна психологія: навчальний посібник. / М.Г. Ткалич. – К. : «Академвидав», 2011.- 248с.

Барчій Магдаліна Степанівна – старший викладач кафедри психології Мукачівського державного університету (Україна, м. Мукачеве).

Воронова Ольга Юрївна – к.психол.н., доц., старший викладач кафедри психології Мукачівського державного університету (Україна, м. Мукачеве).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>